

საერთაშორისო სტანდარტებზე დაფუძნებული მიდგომები ბიზნესის უწყვეტობის მართვის პროცესში

დღესდღეობით, ბიზნესის უწყვეტობის უზრუნველყოფა ნებისმიერი ორგანიზაციისათვის ხდება პრიორიტეტული თემა. მაშინ როდესაც ჩვენი სამყარო მუდმივად დგება ახალი ტიპის საფრთხეებისა და რისკების წინაშე, ისეთი როგორცაა, ტერორისტული აქტები, ბუნებრივი კატაკლიზმები, კიბერ-შეტევები, ეპიდემიები და კიდევ მრავალი სხვა ტიპის საფრთხეები, ორგანიზაციები მეტი პასუხისმგებლობით ანალიზებენ იმ ნეგატიურ ზეგავლენებს, რომლებიც ბიზნესის შეწყვეტის შედეგად წარმოიშვება. უნარი იმისა, რომ ორგანიზაციას ჰქონდეს ინციდენტების დაძლევის ან თავიდან აცილების უნარი ხდება კრიტიკული როგორც კერძო ასევე სახელმწიფო სტრუქტურებისთვის.

ბოლო რამდენიმე წლის განმავლობაში, ბიზნესის უწყვეტობის უზრუნველყოფა თავისი აქტუალურობიდან გამომდინარე მოხვდა იმ პრიორიტეტულ საკითხებს შორის, რომლებსაც აღმასრულებელი

მენეჯმენტის წევრები განსაკუთრებულ ყურადღებას უთმობენ. ამ თემამ საკმაოდ დიდი ადგილი დაიკავა ორგანიზაციების სტრატეგიებში, როგორც სტაბილურობისა და რეზისტენტულობის მიღწევის, ასევე კონკურენტული უპირატესობის კონტექსტიდან გამომდინარე. ნიშანდობლივია ასევე, რომ ბიზნესის უწყვეტობის მართვა უკვე ასოცირდება კორპორატიულ-სოციალურ პასუხისმგებლობასთან.

მოცემულ პუბლიკაციაში განხილულია ბიზნესის უწყვეტობის მართვის პროცესი, როგორც არსებითი კომპონენტი ორგანიზაციების კორპორატიულ კულტურაში, ასევე ის მნიშვნელოვანი პრინციპები და სტანდარტები, რომლებიც უკვე ფორმირებულია და ბოლოს მნიშვნელოვანი ადგილი დაეთმო უახლესი საერთაშორისო სტანდარტის – ISO 22301 მიმოხილვას მასში შეტანილი ცვლილებების გაანალიზების საფუძველზე.

ბიზნესის უწყვეტობის მართვის სისტემის კომპონენტები

ბიზნესის უწყვეტობის მართვა წარმოადგენს მნიშვნელოვან კომპონენტს ორგანიზაციების მართვის სისტემებში და მოიცავს პოლიტიკის, სტანდარტებისა და პროცედურების შემუშავების ეტაპებს. „ეს არის ერთიანი მართვის პროცესი, რომელიც განსაზღვრავს ორგანიზაციის პოტენციურ საფრთხეებს და მათ ზეგავლენას ბიზნეს ოპერაციებზე იმ შემთხვევაში, თუ მოხდა მათი რეალიზაცია“ (BSI, 2008, section 1, p 5). მისი მიზანია, სწორად დაგეგმილი პროცესების საფუძველზე უზრუნველყოს

ორგანიზაციის რეზისტენტულობა და ბიზნესის შეწყვეტით გამოწვეული შედეგების მინიმუმდე დაყვანა, ან საერთოდ აცილება?.

სხვა მართვის სისტემების მსგავსად, ბიზნესის უწყვეტობის მართვის სისტემაც მოითხოვს დაგეგმვის, დანერგვისა და მუდმივი გაუმჯობესების ფაზებს. დანერგვის მეთოდოლოგია ერთი შეხედვით არის საკმაოდ მარტივი და წარმოადგენს სხვადასხვა ეტაპის ერთობლიობას, რომელთა დროსაც ხდება თანმიმდევრული აქტიურობების შესრულება (Hiles,

1. ავტორი განსაკუთრებულ მადლობას უხდის საქართველოს ეროვნული ბანკის აღმასრულებელ დირექტორს, ბ-ნ გიორგი მელაშვილს გაწეული დახმარებისათვის.
2. Business Continuity Institute–Good Practice Guidelines 2008; ბიზნესის უწყვეტობის ინსტიტუტი მსოფლიოში წამყვანი ინსტიტუტია ბიზნესის უწყვეტობის ინდუსტრიაში. იგი დაარსდა 1994 წელს და მისი მიზანია ხელი შეუწყოს და დაეხმაროს ბიზნესის უწყვეტობის საუკეთესო პრაქტიკის ათვისებას მსოფლიოს მასშტაბით.

2007; p 105). თუმცა, მთავარ სირთულეს წარმოადგენს აღნიშნული აქტიურობების ისე შესრულება, რომ ისინი სრულყოფილად ასახავდნენ ორგანიზაციების მიზნებს და იყვნენ თავსებადი ორგანიზაციულ კულტურაში;

- ბიზნესის ზეგავლენის ანალიზი (BIA) ერთ-ერთი უმთავრესი ეტაპია, რომლის დროსაც ორგანიზაცია ახდენს კრიტიკული პროცესების იდენტიფიცირებას, აქტივებისა და პროცესების ურთიერთდამოკიდებულების შესწავლას და ასევე ამ ბიზნეს პროცესებისათვის საჭირო რესურსების ტიპებისა და რაოდენობების განსაზღვრას; ამ ეტაპზე ხდება ორგანიზაციის საფუძვლიანი შესწავლა და ასევე დგინდება დროის ის მაქსიმალური ინტერვალი, რომლის განმავლობაშიც კრიტიკული პროცესების შეწყვეტა იქნება ორგანიზაციისთვის მისაღები;
- რისკების შეფასება არის ეტაპი, რომლის დროსაც ხდება ყველა იმ პოტენციური რისკებისა და საფრთხეების იდენტიფიცირება და შეფასება, რომელმაც შესაძლებელია კრიტიკული პროცესების შეწყვეტა გამოიწვიოს, თითოეული პოტენციური საფრთხის მოხდენის ალბათობის გათვალისწინებით;
- სტრატეგიის შემუშავება არის ეტაპი, რომლის დროსაც ორგანიზაცია შეიმუშავებს კრიტიკული სერვისებისა და მათი მხარდაჭერი რესურსების აღდგენითი სამუშაოების სტრატეგიას;
- ბიზნესის უწყვეტობის გეგმის შემუშავება არის ეტაპი, რომლის დროსაც ორგანიზაცია შეიმუშავებს გეგმას ყველა შესაძლო სცენარის გათვალისწინებით და ასევე ისეთ დეტალურ პროცედურებს, რომლებიც ზუსტად განსაზღვრავენ ბიზნესის უწყვეტობის მართვის გუნდის წევრების ფუნქციებს და როლებს, მათ კომუნიკაციას, როგორც ორგანიზაციის შიგნით, ასევე ორგანიზაციის გარეთ;
- ტესტირების დაგეგმვა და ჩატარება არის ეტაპი, რომლის დროსაც ხდება შემუშავებული გეგმის ტესტირება წინასწარ დამუშავებული სცენარების მიხედვით. ეს მნიშვნელოვანი ეტაპია, ვინაიდან რეგულარული ტესტირება აღმოაჩენს ბიზნესის უწყვეტობის გეგმის ნაკლოვანებებს; ასევე

მის შეუსაბამობას (თუ ეს არსებობს) პროცედურებთან;

- მკაცრი მონიტორინგი და ზრუნვა მუდმივ გამჯობესებაზე არის მუდმივი პროცესი, რომლის მიზანია ბიზნესის უწყვეტობის მართვის სისტემა მუდმივად იყოს თანხვედრაში ორგანიზაციის მიზნებთან და პოლიტიკასთან. (Barnes, 2001)

ზემოთ აღნიშნული კომპონენტები წარმოადგენს ფუნდამენტურ ეტაპებს ბიზნესის უწყვეტობის სისტემის დანერგვაში. მიუხედავად იმისა, რომ ისინი უკვე ცნობილი და კარგად ადაპტირებული ეტაპებია; მაინც ყოველთვის არსებობს შეცდომების რისკი, რომლებმაც შესაძლოა სისტემის ჩავარდნა გამოიწვიოს. შეცდომების დაშვება კი სწორედ ამ ფუნდამენტალური ეტაპების განხორციელების დროს ხდება: არასაკმარისად სიღრმისეულად შესწავლილი ორგანიზაცია, არასწორად განსაზღვრული კრიტიკული სერვისები, არასრულყოფილი და არასაკმარისი სიხშირით დაგეგმილი ტესტირება, რესურსების არასწორად შეფასება, უმაღლესი მმართველობითი რგოლის არასრულფასოვანი ჩართულობა, არასწორად შეფასებული ხარჯისა და სარგებლიანობის ანალიზი, რომლის საფუძველზეც იქმნება ბიზნესის უწყვეტობის გეგმა, არარეალისტური დაგეგმარება აღდგენითი სამუშაოებთან მიმართებაში (Hotchkiss, 2010; Ryan, Jacque, 2009) – ეს არასრული სიაა იმ კრიტიკული შეცდომებისა, რომლებმაც შესაძლოა ბიზნესის უწყვეტობის მართვის დანერგვის პროცესი ჩააგდოს და ორგანიზაცია სავალალო შედეგამდე მიიყვანოს³.

სირთულეების თავიდან ასაცილებლად, სხვადასხვა ქვეყნების სტანდარტიზაციის ორგანიზაციები წლების განმავლობაში მუშაობდნენ და ქმნიდნენ სტანდარტებსა და პრინციპებს სხვადასხვა მოთხოვნისა და პრიორიტეტის გათვალისწინების საფუძველზე. მიზანი ორგანიზაციებს დახმარებოდნენ ბიზნესის უწყვეტობის სისტემის ჩამოყალიბებასა და დანერგვაში. შესაბამისად, არ არის საკვირველი, რომ დღესდღეობით, მსოფლიოს ორგანიზაციების უმრავლესობა იღებს გადაწყვეტილებას, შეიმუშაოს და დანერგოს ბიზნესის უწყვეტობის მართვის სისტემა უკვე ადაპტირებული და პრაქტიკაში გამოცდილი სტანდარტების მიხედვით.

3. Stuart Hotchkiss 2010/Why business continuity management plans fail; Computerworld UK; available from: <http://www.computerworlduk.com/advice/security/3251231/why-business-continuity-management-plans-fail/> 15 დეკემბერი, 2013
Hutton Ryan, Rupert Jacque 2009/ The top five ways to fail at business continuity; Disaster Resource Guide 2013, Santa Ana CA; available from: http://www.disaster-resource.com/index.php?option=com_content&view=article&id=820:the-top-five-ways-to-fail-at-business-continuity&catid=3:planning-and-management

ბიზნესის უწყვეტობის სტანდარტების ევოლუცია

დსანიშნავია, რომ დღესდღეობით უკვე შექმნილია სტანდარტების საკმაოდ მნიშვნელოვანი რაოდენობა. ისინი იქმნებოდა ეტაპობრივად და განიცდიდა ევოლუციას ამ ინდუსტრიის მნიშვნელობის ზრდის პარალელურად. ხდებოდა სტანდარტების შერწყმა, ჩანაცვლება, გაფართოება, რეგიონული ინტერესების გათვალისწინება და დახვეწა.

ცნობილია, რომ ამ სფეროში განსაკუთრებული პოპულარობა მოიპოვეს ბრიტანულმა სტანდარტებმა. „საჯაროდ ხელმისაწვდომი სპეციფიკაცია ბიზნესის უწყვეტობის მართვისათვის“ (Publicly Available Specification for Business Continuity Management) (PAS 56)⁴ იყო პირველი სტანდარტი, რომელიც დაიბეჭდა ბრიტანეთის სტანდარტების ინსტიტუტის მიერ 2003 წელს. თუმცა, ძალიან მალე, მას შემდეგ, რაც მოხდა ამ სფეროში საერთაშორისო გამოცდილებების და ასევე სხვადასხვა სექტორების ინტერესების გათვალისწინება, ბრიტანეთის სტანდარტის ინსტიტუტმა შექმნა ახალი ფუნდამენტალური დოკუმენტი BS 25999. ამ სტანდარტმა სრულიად ჩანაცვლა PAS 56 და მისი გამოცემა მოხდა ორ ნაწილად: BS 25999-1 2006 „ბიზნესის უწყვეტობის მართვა. პრაქტიკის კოდექსი“ (Business Continuity Management. Code of Practice)⁵, რომელიც გამოიცა 2006 წელს და წარმოადგენს ბიზნესის უწყვეტობის მართვის პრაქტიკის კოდექსს, სადაც განხილულია ყველა ის პრინციპები, პროცესები და ტერმინოლოგია, რომელიც კავშირშია ბიზნესის უწყვეტობის სისტემის და-

გეგმვასთან და კრიტიკული სერვისების უწყვეტ ფუნქციონირებასთან. 2007 წელს კი გამოიცა BS 25999-2, 2007 „ბიზნესის უწყვეტობის მართვის სპეციფიკაციები“ (Specification for Business Continuity Management), რომელიც განსაზღვრავს ყველა იმ მოთხოვნებს, რომელიც საჭიროა ბიზნესის უწყვეტობის მართვის დანერგვისათვის, ფუნქციონირებისა და მუდმივი გაუმჯობესებისათვის.

ბრიტანული სტანდარტი – BS 25999 მთლიანობაში საკმაოდ დახვეწილი დოკუმენტია. იგი იყენებს მართვის სიტემის ისეთ მოდელს, როგორცაა PDCA (Plan-Do-Check-Act)⁶ და წარმოადგენს საუკეთესო პრაქტიკულ სახელმძღვანელოს ნებისმიერი ინდუსტრიისათვის, ბიზნესის უწყვეტობის მართვის შემუშავებისა და დანერგვის მიზნით.

ბრიტანული სტანდარტი – BS 25999 ძალიან მოთხოვნადი იყო; ის გაიყიდა 100-ზე მეტ ქვეყანაში და 800-ზე მეტმა ინსტიტუტმა გაიარა სერტიფიცირება ამ სტანდარტის მიხედვით. მიუხედავად ამ სტანდარტის წარმატებისა, უნდა აღინიშნოს, რომ პარალელურად იქმნებოდა რეგიონალური სტანდარტები, რომლებიც გარკვეულწილად ითვალისწინებდნენ მოთხოვნებს ნაციონალურ დონეზე (Svata, 2013, p. 21). ამ სტანდარტების ჩამონათვალი საკმაოდ ვრცელია და მოიცავს ისეთ მნიშვნელოვან სტანდარტებს, როგორცაა ამერიკის, ავსტრალიის, სინგაპურის, კანადის და სხვ. (იხ. ცხრილი 1);

4. PAS 56–პირველი ნაბიჯი იყო ბიზნესის უწყვეტობის სისტემის სტანდარტების შემუშავების პროცესში. იგი წარმოდგენილია, როგორც სპეციფიკაცია და განსაზღვრავს ტერმინოლოგიას, ზოგად მიდგომებს და პრინციპებს ბიზნესის უწყვეტობის მართვის სფეროში. იგი გამოყენებულ იქნა, როგორც საფუძველი შემდგომი სტანდარტების შემუშავებისას. Available from: <http://shop.bsigroup.com/en/ProductDetail/?pid=00000000030078064>; 1 დეკემბერი, 2013;

5. BS 25999 სტანდარტის 2006 და 2007 წლების გამოშვების შედეგად შესაძლებელია „ბრიტანული სტანდარტების ინსტიტუტის“ ვებგვერდზე: <http://shop.bsigroup.com/en/ProductDetail/?pid=00000000030211016>

6. მოდელი „Plan-do-check-act“ წარმოადგენს 4 საფეხურიან მოდელს და გამოიყენება ცვლილებების განსახორციელებლად/დასაწესებლად ორგანიზაციებში. მას აქვს ციკლური ხასიათი და მისი მიზანი სწრაფვა მუდმივი გაუმჯობესებისაკენ.

ცხრილი №1.

არსებული სტანდარტების ჩამონათვალი

სტანდარტის დასახელება	ავტორი ინსტიტუტის დასახელება
PAS 56–2003–„საჯაროდ ხელმისაწვდომი სპეციფიკაცია ბიზნესის უწყვეტობის მართვისათვის“ Pas 56-2003 Publicly Available Specification for Business Continuity Management	ბრიტანული სტანდარტების ინსტიტუტი (British Standards Institution, BSI)
BS 25999-1:2006 ბიზნესის უწყვეტობის მართვა–ნაწილი 1 პრაქტიკის კოდექსი“ BS 25999-1:2006 «Business continuity management – Part 1: Code of practice»	ბრიტანული სტანდარტების ინსტიტუტი (British Standards Institution, BSI)
BS 25999-2:2007 ბიზნესის უწყვეტობის მართვა–ნაწილი 2 სპეციფიკაცია BS 25999-2:2007 «Business continuity management – Part 2: Specification»	
BS 25777:2008 BS „საინფორმაციო და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების უწყვეტობის მართვა–პრაქტიკი კოდექსი“ 25777:2008 BS «Information and communications technology continuity management – Code of practice» ⁷	
CSA Z 1600:2008 –„საგანგებო მდგომარეობის მართვა და ბიზნესის უწყვეტობა“ CSAZ 1600:2008 «Emergency Management and Business Continuity Program» ⁸	კანადის სტანდარტების ასოციაცია (Canadian Standards Association, CSA)
HB 221:2004 „ბიზნესის უწყვეტობის მართვა“ ⁹ HB 221:2004 «Business Continuity Management»	ავსტრალიის სტანდარტები (Standards Australia)
HB 292-2006 „სახელმძღვანელო პრაქტიკოსებისთვის ბიზნესის უწყვეტობის მართვაში“ «HB 292-2006 «A practitioners guide to business continuity management»	

7. Available: <http://shop.bsigroup.com/SearchResults/?q=25777:2008%20BS%20c2%abInformation%20and%20communications%20technology%20continuity%20management%20e2%80%94%20Code%20of%20practice%2%bb>

8. Available: <http://www.nfpa.org/press-room/news-releases/2008/canadian-standards-association-unveils-new-emergency-management-and-business-continuity-standard/?p=1>

9. Available: http://bcm-inv.enisa.europa.eu/methods/m_hb221.html

<p>NBR 15999-1:2007 «ბიზნესის უწყვეტობი მართვა–ნაწილი 1–პრაქტიკის კოდექსი» NBR 15999-1:2007 «Business continuity management – Part 1: Code of Practice»</p>	
<p>NBR 15999-2:2008 «ბიზნესის უწყვეტობის მართვა–ნაწილი 2–სპეციფიკაციები» NBR 15999-2:2008 «Business continuity management – Part 2: Specification»</p>	<p>ბრაზილიის ასოციაცია ტექნიკური ნორმების შესახებ (Associação Brasileira de Normas Técnicas, ABNT)¹⁰</p>
<p>SS 540:2008 „სინგაპურის სტანდარტი ბიზნესის უწყვეტობის შესახებ“ SS 540:2008 „Singapore Standard for Business Continuity Management»“</p>	
<p>SS 507:2004 „სინგაპურის სტანდარტი ბიზნესის უწყვეტობის და საგანგებო მდგომარეობის აღდგენის შესახებ“ SS 507:2004 «Singapore Standard for Business continuity/ disaster recovery (BC/DR) service providers»</p>	<p>სინგაპურის სტანდარტების, წარმოებისა და ინოვაციების საბჭო (Singapore Standards, Productivity and Innovation Board, Spring SG)¹¹</p>
<p>ÖNORM S 2402:2009“კორპორატიული უსაფრთხოების მართვა–ბიზნესის უწყვეტობის მართვა“ ÖNORM S 2402:2009 «Corporate Security Management – Business Continuity Management»</p>	<p>ავსტრიის სტანდარტების ინსტიტუტი (österreichisches Normungsinstitut, ON)¹²</p>

ბიზნესის უწყვეტობის სფეროში აღმოცენებულმა ინტერესმა და ასევე საერთაშორისო ინტერესების გათვალისწინებამ გააჩინა ახალი მოთხოვნა უფრო გლობალური და მასშტაბური ხასიათის სტანდარტზე. ბრიტანული სტანდარტების ინსტიტუტის მიერ გამოქვეყნებულ ანგარიშში – „დაგეგმვა ყველაზე უარესისთვის“ („Planning for the worst“) აღნიშნულ იქნა, რომ ორგანიზაციების 82%-მა, რომლებმაც აამოქმედეს ბიზნესის უწყვეტობის გეგმები, ბოლომდე დაძლიეს ბიზნესის წყვეტის პროცესი და შეძლეს დროის უმცირეს მონაკვეთში მუშაობის ნორმალურ რეჟიმში გადასვლა, 81%-მა კი, შეძლო მთლიანობაში შეემცირებინა ბიზნესის შეწყვეტის ინციდენტები. ამავე ანგარიშში აღნიშნულია ბიზნესის უწყვეტობის მართვის როლი კორპორატიულ მმართველობაში,

რაც თავისთავად იყო მითითება კორპორატიულ პასუხისმგებლობაზე ბიზნესის უწყვეტობის უზრუნველყოფასთან მიმართებაში.

ყოველივე ამის გათვალისწინებით, 2007 წლის 14–16 ნოემბრის საერთაშორისო სტანდარტიზაციის ორგანიზაციის ტექნიკური კომიტეტის რიგით მეოთხე შეხვედრაზე, მიიღეს გადაწყვეტილება ახალი სტანდარტის შემუშავების შესახებ, რომელსაც ექნებოდა საერთაშორისო სტანდარტის სტატუსი და ამავედროულად, დაექვემდებარებოდა აუდიტირებას და სერტიფიცირებას მსგავსად სხვა საერთაშორისო სტანდარტებისა.

რამდენიმე წლიანი მუშაობის შედეგად, 2012 წელს საერთაშორისო სტანდარტიზაციის ორგანიზაციის (ISO¹⁴) ტექნიკურმა კომიტეტმა გამოაქვეყნა

10. Available: <http://infostore.saiglobal.com/store/details.aspx?ProductID=1072621>

11. Available: <http://www.ss540.org/index.php?start=5>

12. Available: <http://www.bdb.at/Service/NormenDetail?id=332283>

13. March, 2012, “Planning for the worst”-The 2012 Business Continuity Management survey March 2012, Chartered Management Institute Available: <http://www.managers.org.uk/research-analysis/research/current-research/planning-worst-2012-business-continuity-management-survey-1> დეკემბერი, 2013

14. საერთაშორისო სტანდარტიზაციის ორგანიზაცია (International Organization for Standardization) დაარსებულია 1947 წელს, სათაო ოფისი მდებარეობს ვენეციაში. დღესდრეისონოთ უკვე შემუშავებული აქვს 19500 საერთაშორისო სტანდარტი სხვადასხვა სფეროებში.

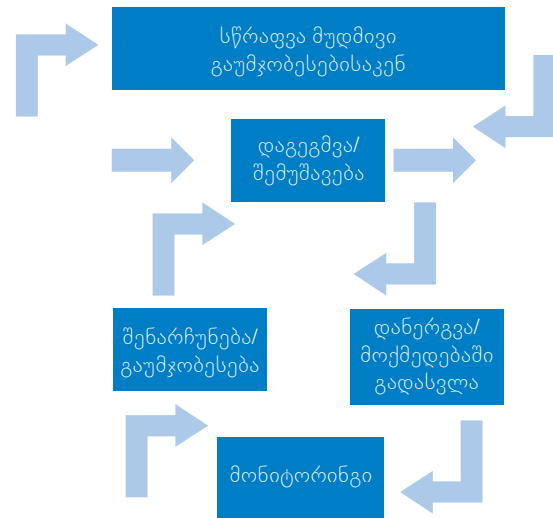
პირველი საერთაშორისო სტანდარტი ბიზნესის უწყვეტობის დანერგვის სისტემის შესახებ, რომელსაც საფუძვლად დაედო ბრიტანული სტანდარტი BS 25999. მსგავსად BS 25999-ისა მისი გამოცემაც მოხდა ორ ნაწილად: პირველ ნაწილში „საზოგადოებრივი უსაფრთხოება – ბიზნესის უწყვეტობის მართვის სისტემა-მოთხოვნები“ (ISO 22301 Societal Security-Business Continuity Management System-requirements)¹⁵ განისაზღვრა მოთხოვნები ბიზნესის უწყვეტობის მართვის სისტემის შემუშავებისათვის. ხოლო მეორე ნაწილი გამოიცა სახელმძღვანელო სახით – „საზოგადოებრივი უსაფრთხოება – ბიზნესის უწყვეტობის მართვის სისტემა-სახელმძღვანელო“ (Societal security – Business Continuity Management Systems-Guidance), სადაც მოცემულია პრაგმატული რჩევები და რეკომენდაციები ბიზნესის უწყვეტობის მართვის სისტემის დანერგვასთან დაკავშირებით.

საერთაშორისო სტანდარტიზაციის ტექნიკური კომიტეტის წევრი ბრაიან ზავადას განმარტებით, ეს არის პირველი სრულყოფილი საერთაშორისო სტანდარტი, რომელიც შემუშავებულია ჯემარტი საერთაშორისო ორგანოს მიერ; იგი საშუალებას მისცემს ორგანიზაციებს გამონახონ საერთო ენა მხარეებს შორის და გააუმჯობესონ მათი პერფორმანსი ბიზნესის უწყვეტობის მართვასთან მიმართებაში მათი გეოგრაფიული მდებარეობის მიუხედავად. (Simpson, 04,2012).

აღნიშნულ სტანდარტზე მუშაობისას გათვალისწინებულია წლების განმავლობაში მიღებული გამოცდილება და ყველა ის მოლოდინი, რაც კი შეიძლება მომხმარებელს შექმნოდა ბიზნესის უწყვეტობის მართვის სისტემის დანერგვასთან მიმართებაში. ამ მხრივ, ეს არის უნიკალური, მეტად გასაგებ ენაზე დაწერილი სტანდარტი, რომელიც შექმნილია იმისათვის, რომ რაც შეიძლება სრულყოფილად და შედეგობრივად მოხდეს ამ პროცესის დანერგვა ორგანიზაციებში.

ISO 22301-მა დიდი პოპულარულობა მოიპოვა დროის ძალიან მოკლე პერიოდში. ნიშანდობლივია ის ფაქტი, რომ ის ორგანიზაციებზე კი, რომლებსაც დანერგილი აქვთ ბიზნესის უწყვეტობის მართვის სისტემა წინამორბედი სტანდარტების მიხედვით და უფრო მეტიც, მიღებული აქვთ შესაბამისი სერტიფიცირება, გეგმავენ ეტაპობრივ გადასვლას და იმ ახალი კომპონენტების ინტეგრირებას, რომლებიც გამოიკვეთა ISO 22301-ში (Sharp, 2012).

სურათი №1.
სწრაფვა მუდმივი გაუმჯობესებისაკენ-მიზანი ISO 22301-თვის

ISO 22301-ში რამდენიმე მნიშვნელოვანი ცვლილება იქნა შეტანილი:

მნიშვნელოვანი აქცენტი გაკეთდა ბიზნესის უწყვეტობის მართვის სისტემის მიზნებსა და მისი მოქმედების მონიტორინგზე „გაზომვითი“ პარამეტრების მითითების საფუძველზე; უფრო კონკრეტულად კი, მოთხოვნილია განისაზღვროს ბიზნესის გავლენის ანალიზის განახლების სიხშირე, იმ სავარჯიშოების რაოდენობა, რომლებიც გაკეთდა, თანამშრომელთა პროცენტული მაჩვენებელი და ა.შ.

უმაღლესი მმართველობითი რგოლის პასუხისმგებლობა და ვალდებულება თავიდანვე მნიშვნელოვანი იყო ამ სისტემაში. თუმცა, ISO 22301 განსაკუთრებულ ხაზს უსვამს რამდენიმე ასპექტს: უმაღლესი მმართველობითი რგოლი ვალდებულია განსაზღვროს მისაღები რისკების კრიტერიუმები, აქტიურად ჩაერთოს ტესტირების პროცესში და აიღოს პასუხისმგებლობა იმის შესახებ, რომ ბიზნესის უწყვეტობის მართვის სისტემა მათი მუდმივი განხილვის საგანი იქნება. ISO 22301 მიუთითებს ბიზნესის უწყვეტობის მართვის სისტემის ინტეგრირების აუცილებლობაზე მთელი ორგანიზაციის პროცესებში. აქ ცალსახად გამოიკვეთა ამ პროცესის განყენებულობა მთლიანი ორგანიზაციული პროცესებისგან.

ISO 22301 მკაფიოდ განსაზღვრავს მოთხოვნებს მომწოდებლების მიმართ, რაც უზრუნველყოფს მე-

15. ISO 22301 შექმნა შესაძლებელია საერთაშორისო სტანდარტიზაციის ორგანიზაციის ვებგვერდზე: http://www.iso.org/iso/search.htm?q=22301&sort=rel&type=simple&published=on&active_tab=standards

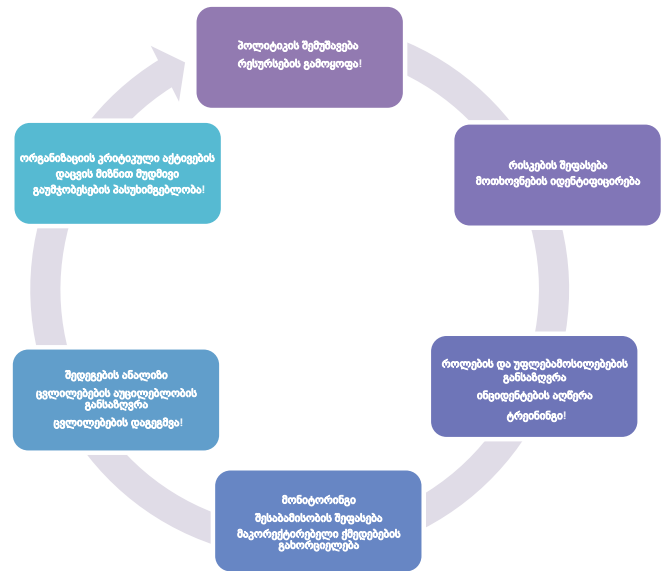
სამე მხარის მიერ შესასრულებელი სამუშაოების მიწოდებას ბიზნესის უწყვეტობის მართვის სისტემასთან თავსებადობის გათვალისწინებით.

აღნიშნული სტანდარტი მიუთითებს ახალი სამართლებრივი და მარეგულირებელი კონტექსტის მქონე პროცედურის აუცილებლობაზე, რომელშიც გაწერილი უნდა იყოს ბიზნესის უწყვეტობის მართვის სისტემის დანერგვის უზრუნველყოფასთან დაკავშირებული სამართლებრივი საკითხები.

და ბოლოს, მნიშვნელოვან სიახლეს წარმოადგენს ის ფაქტი, რომ აღნიშნულ დოკუმენტში ბიზნესის უწყვეტობა განხილულია, როგორც საზოგადოებრივ-კორპორატიული პასუხისმგებლობა. ბიზნესის უწყვეტობის მართვის სისტემას ეკისრება მნიშვნელოვანი როლი. კერძოდ, დაიცვას საზოგადოება და უზრუნველყოს მისი სტაბილურობა სხვადასხვა ტიპის შოკებისა და მოულოდნელი უბედური შემთხვევების პირობებშიც კი. ეს სტანდარტი მკაცრად განსაზღვრავს მოთხოვნებს ამ საკითხთან მიმართებაში. (ISO 22301, 2012; International Organization of Standardization; Societal Security-Business continuity management systems requirements, 2012')

სურათი №2.

ISO 22301 დანერგვისათვის შესასრულებელი სამუშაოები

დასკვნა

დასკვნის სახით უნდა აღინიშნოს, რომ მნიშვნელოვანია, რომ ორგანიზაციებმა სწორად დაგეგმონ, დანერგონ და შეინარჩუნონ ბიზნესის უწყვეტობის მართვის სისტემები. ამ მხრივ მნიშვნელოვანია საერთაშორისო სტანდარტებზე დაფუძნებული მიდგომები. ორგანიზაციების უმრავლესობა მიიჩნევს, რომ უმჯობესია მიმართონ უკვე აპრობირებულ მეთოდებს და თავიანთ ორგანიზაციებს მორგონ უკვე არსებული სტანდარტები. ამ მიზნით, შექმნილია მთელი რიგი სტანდარტებისა, თუმცა აღსანიშნავია ის მნიშვნელოვანი მიღწევები, რომლებიც კონსოლიდირებლ იქნა უახლეს საერთაშორისო სტანდარტში ISO 22301-ში: ეს არის პირველი საერთაშორისო სტატუსის მქონე სტანდარტი, იგი თავსებადია ბიზნესის ყველა სფეროსთან მიუხედავად მისი მაშტაბისა, შინაარსისა და გეოგრაფიული მდებარეობისა; მასში გათვალისწინებულია ყველა ის მოთხოვნები, რომლებიც წლების განმავლობაში დგებოდა ორგანიზაციების წინაშე, ყველა გამოცდილება, რომელიც გროვდებოდა ბიზნესის უწყვეტობის მართვის სისტემის შემუშავების დროს და ის დადებითი და უარყოფითი მხარეები, რომლებიც იკვეთებოდა პრაქტიკულ საქმიანობაში.

დღესდღეობით, ISO 22301-ის სახით არსებობს ყველაზე ელასტიური და მოქნილი სტანდარტი, მითუფრო, რომ ISO 22301 არის ბრენდი, რომელიც ერთმნიშვნელოვნად მიუთითებს წარმატებაზე.

მაშასადამე, რა უნდა გააკეთონ ორგანიზაციებმა თუ სურთ რომ დანერგონ ბიზნესის უწყვეტობის სისტემა? ყველაზე იოლი გზა ამისათვის არის ახალი საერთაშორისო სტანდარტის ISO 22301-ის შესწავლა და მისი გამოყენება დანერგვის პროცესში. თუმცა, ასევე უნდა აღინიშნოს, რომ ორგანიზაციების მხრიდან აუცილებელია დიდი ძალისხმევა, როგორც რესურსების ასევე ინტელექტუალური თვალსაზრისით, იმისათვის, დანერგვის პროცესი წარმართოს ეფექტიანად და ბიზნესის უწყვეტობის მართვის სისტემა იყოს შედეგიანი. მთავარი პრინციპი ამ პროცესისათვის კი არის ის რომ, ბიზნესის უწყვეტობის მართვის სისტემა უნდა განვიხილოთ როგორც მნიშვნელოვანი კომპონენტი მთელი ორგანიზაციის საქმიანობაში. აუცილებელია ამ სისტემის მუდმივი თანხვედრა ორგანიზაციის მიზნებთან, საერთო სტრატეგიასთან და მისი ინტეგრირება საერთო კორპორატიულ კულტურაში.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. Hiles Andrew, 2007; "The Definitive Handbook of Business Continuity Management," Third Edition; John Wiley & Sons LTD, West Sussex, England
2. Barnes James C. 2001; "A Guide to Business Continuity Planning", John Wiley & Sons, LTD; West Sussex, England
3. Business Continuity Institute Version 2008, "Business Continuity Management, Good Practice Guidelines", Version 2008.1; Berkshire, RG4 5AF, United Kingdom
4. International Organization for Standardization, 2012, Societal security-Business continuity management systems requirements; Geneva, Switzerland
5. -
6. International Organization for Standardization, 2012, "Societal security-Business continuity management systems-Guidance"; ISO Central Secretariat Geneva, Switzerland;
7. Hutton Ryan, Rupert Jacque, 2013; "The top five ways to Fail at business continuity"; Disaster Resource guide, Santa Ana, CA
8. Campell Dr. Mark, 2012, "Best Practices for Creating as Effective Business Continuity Plan" Enterprise Systems; Available: www.enterprisesystems.com;
9. Vlasta Svata, 2013 "System View of Business Continuity Management; Journal of Systems Integration, Vol4, No2 (pp 19-25; Prague, Czech Republic
1. Estall Hilary, 2012; "Business Continuity Management system; Implementation and Certification to ISO 22301" BCS, Chartered Institute; London, UK
2. Sharp John, 2012, "The Route Map to Business Continuity Management: Meeting The requirements ISO 22301", BSI, London, UK
3. BS 25999-2:2007; Business continuity management specification; BSI, London UK
4. Stuart Hotchkiss 2010/Why business continuity management plans fail; Computerworld UK; available from: <http://www.computerworlduk.com/advice/security/3251231/why-business-continuity-management-plans-fail>
5. Chartered Management Institute March, 2012, "Planning for the worst"-The 2012 Business Continuity Management survey March 201; Available: <http://www.managers.org.uk/research-analysis/research/current-research/planning-worst-2012-business-continuity-management-survey>
6. British Standards Institute, 2003; "Publicly Available Specification for Business Continuity Management (PAS 56) PAS 56"; BSI, London, UK
7. Luke Simson, Continuity Insights, 2012; "ISO 22301 Approved: What it means for Business Continuity Industry and BS 25999" Available: www.continuityinsights.com